

SAT-2B.313-1-L -9

ARTICLE 7 OF THE SPECIAL PLEDGES ACT - POSSIBILITY FOR THE CONTINUATION OF THE PLEDGER'S COMMERCIAL ACTIVITY OR A WAY TO HARM THE PLEDGE CREDITOR

Kiril Veselinov, PhD Student

Department of Law,

University of Ruse "Angel Kanchev"

Tel.: +359 892376420

E-mail: kveselinov@uni-ruse.bg

Abstract: *The report examines the theoretical and practical aspects of the application of Article 7 of the Special Pledges Act, as well as the possible issues accompanying its use. The scope of the report also encompasses the consequences of potential bad faith on the part of the pledger, which could result in subsequent difficulties for the pledge creditor to satisfy his claim from the transformed property subject to a special pledge. The balance between the continuing commercial activity of the trader and the protection of the pledge creditor does not appear to be as stable as expected, but this is perhaps anticipated given the complex situation that Article 7 is intended to address. It is precisely the specificity of Article 7 of the Special Pledges Act and the lack of sufficient judicial practice addressing the legal matter governing the arising issues that serves as the motivation for the preparation of this report.*

Keywords: *special pledge, Special Pledges Act, commercial pledge, Commerce Act, commercial activity, pledgor, pledge creditor, debtor.*

ВЪВЕДЕНИЕ

По правило особеният залог е разновидност на търговския такъв и носи неговите родови белези, но съществена отличителна характеристика на особения залог е, че заложеното имущество не се предава на кредитора, а остава в държане на залогодателя. В определени хипотези същият този залогодател може да се разпорежи със заложеното имущество и като последица от това да се стигне до погасяване на залога. Двете възможности за реализация на горното са уредени в чл. 7 и чл. 8 от Закона за особените залози (ЗОЗ). Предмет на разглеждане и анализиране в настоящия доклад е хипотезата в разпоредбата на първия от тях, а именно - чл. 7 ЗОЗ, който в определени случаи, включващи наличието на недобросъвестност в намеренията на залогодателя, може да доведе до увреждане на зложния кредитор и лишаването му изцяло от обезпечение.

ИЗЛОЖЕНИЕ

1. Същност на чл. 7 от Закона за особените залози

В чл. 7 ЗОЗ е прогласено, че залогът се погасява, ако трето лице придобие по сделка, извършена от залогодателя в кръга на обикновената му дейност по занятие, права върху заложеното имущество, които са несъвместими със зложното право. Целта на тази разпоредба е да се обезпечи сигурността и стабилността на търговския оборот, както и продължаване на търговската дейност на търговеца, въпреки залога и неговите ограничения.²⁰⁰ Така написана обаче, тя неминуемо поражда два въпроса, които са от съществена важност за прилагането на чл. 7 ЗОЗ, а именно – коя е обикновената дейност по занятие на залогодателя и кои права върху заложеното имущество са несъвместими със зложното право.

1.1 Обикновена дейност по занятие на залогодателя

²⁰⁰ Решение № 60 от 04.07.2019г. по т.д. № 124/2019г. на Апелативен съд - Бургас

Законодателят не е дефинирал термина „кръг на обикновена дейност по занятие“, като по своему това е оставено в ръцете на доктрината и практиката.²⁰¹ През годините е залегнало становището, че обикновената дейност по занятие всъщност е тази, която търговецът извършва сравнително регулярно и трайно във времето, като същата тази дейност гарантира един постоянен източник на доход за търговеца. Най - често същата е вписана в Търговския регистър като предмет на дейност на търговеца, но практиката показва, че е напълно възможно обикновената дейност по занятие да се намира в понятието „друга незабранена от закона дейност“, което обикновено се използва в края на изброените вписани дейности. На основание гореизброеното следва, че предметът на дейност на търговеца, който е вписан в Търговския регистър, не може да се разглежда като водещ критерий за преценка, дали една сключена разпоредителна сделка по чл. 7 ЗОЗ е в кръга на обикновената му дейност. Предвид следва да бъде взето регулярното сключване на сделки от определен вид, които са извършвани с цел печалба от лицето, а не инцидентни такива, с различно от обичайното поведение на търговеца, които със сигурност не биха попаднали в обхвата на чл. 7 ЗОЗ.

1.2 Права върху заложеното имущество, несъвместими със заложеното право

По отношение на втория въпрос – кои права са несъвместими със заложеното право, отговорът може да бъде обобщен като се заключи, че придобиването на вещни или облигационни права върху заложеното имущество е несъвместимо с него.²⁰² Отличен пример за такива са породени права от извършена продажба или наем. Напълно достатъчно е тези права да са възникнали за третото лице, което е приобретател по сделката, сключена от залогодателя в кръга на обикновената му дейност по занятие. Чл. 7 ЗОЗ следва да се приложи без значение, дали третото лице е знаело за залога, което ще означава, че субективното му отношение в случая е ирелевантно.

2. Трансформация на заложеното имущество и удовлетворяване на зложния кредитор

2.1 Трансформация на заложеното имущество

След като залогът се погаси на основание разпоредителна сделка по чл. 7 ЗОЗ за зложния кредитор е регламентирано удовлетворяване по предпочитание от полученото от залогодателя срещу отчуждаването на зложното имущество - чл. 10, ал. 1, т. 2 ЗОЗ. Нещо повече, чл. 16, ал. 2 ЗОЗ гласи, че вземането, обезпечено с особен залог, се удовлетворява от паричните суми по чл. 10, ал. 1, т. 1, 2 и 4, както ако върху тях би имало учреден залог.²⁰³ Зложният кредитор има право да получи насрещната престация и след като зложното право е погасено. Налице е трансформация на имуществото, от което следва да се удовлетвори зложният кредитор, като в конкретния случай това ще бъде получената след разпоредителната сделка цена от залогодателя. Налице е предвидена в закона привилегия на кредитора, която се запазва върху насрещната престация и след погасяване на залога в хипотезата на чл. 7 ЗОЗ.

Ако залогодателят не положи необходимата грижа на добър търговец, при сключване на разпоредителната сделка, и получи сума, която е значително занижена спрямо пазарната стойност на зложното имущество, като по този начин доведе до намаляване на обезпечението на зложния кредитор, то за последния би се породило вземане за обезщетение за настъпили вреди. То следва да бъде отделно и самостоятелно от вземането, което е обезпечено с особен залог.

2.2 Удовлетворяване на зложния кредитор

Зложният кредитор може да се удовлетвори по реда на ЗОЗ, като сам продаде зложното имущество или по реда на Гражданския процесуален кодекс (ГПК). След

²⁰¹ Решение № 146 от 30.07.2020г. по в. гр. д. № 195/2020г. на Окръжен съд - Шумен

²⁰² Решение № 87 от 09.04.2020г. по т.д. № 344/2019г. на Апелативен съд – Велико Търново

²⁰³ Решение № 87 от 09.04.2020г. по т.д. № 344/2019г. на Апелативен съд – Велико Търново

трансформацията на заложеното имущество, обект на принудително изпълнение, следва да бъде получената цена. Образуването на изпълнително производство по ГПК по молба на заложенния кредитор става въз основа на извлечение от съответния регистър за вписано пристъпване към изпълнение по отношение на заложеното имущество.

3. Проблеми, свързани с прилагането на чл. 7 ЗОЗ

Обективно погледнато разпоредбата на чл. 7 ЗОЗ е недостатъчно прилагана в практиката. Това е така, поради наличието на известни проблеми. Първо, заложените кредитори избягват да приемат в особен залог имущество, което би попаднало в кръга на обикновената дейност по занятие на търговеца. Това е разбираемо, защото заложеното право върху една вещ, например, е много по-сигурно от това върху получената цена за нея. За един недобросъвестен търговец би се оказало добра възможност да се разпорежи с получената срещу отчужденото имущество сума, защото е по-лесно това да бъде сторено с бързоликвидни активи като парите, отколкото с една вещ, за чието прехвърляне ще е нужна определена форма, например. От друга страна за заложенния кредитор би се усложнило удовлетворяването от една такава парична сума. Ограничаващ използването на чл. 7 ЗОЗ, е и все още оскъдната съдебна практика, касаеща този вид разпореждане. Към днешна дата делата, свързани с тази специална разпоредба, не са много, което е относимо и към практиката в релация с реализацията на привилегията на кредитора, която се запазва върху насрещната престация, след като заложеното право е погасено. Всички тези факти създават несигурност в кредиторите, което на база изложените твърдения, бих казал, че може да се приеме за сериозен недостатък, свързан с практическата употреба на чл. 7 ЗОЗ.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В обобщение следва да се заключи, че чл. 7 ЗОЗ предоставя една добра възможност за търговеца да продължи своята дейност, като същевременно се осигурява стабилност и на търговския оборот. От друга страна, същият този член предоставя своевременна защита на приобретателите на заложеното имущество. Като отрицателни характеристики следва да бъдат изтъкнати възможността за недобросъвестни действия от страна на търговеца и липсата на достатъчно практика относно прилагането на чл. 7 ЗОЗ и изпълнението върху трансформираното имущество.

REFERENCES

Gerdzhikov, O., Kasabova, K., Markov, M., Rushev, I., Stefanov, G., Goleva, P., Gradinarova T., Gigova, V., Nedkova, K., 2018. Collateral in substantive and procedural law. Labour and Law press (**Оригинално заглавие:** Герджиков О., Касабова К., Марков М., Русчев И., Стефанов Г., Голева П., Градинарова Т., Гигова В., Недкова К., 2018. Обезпеченията в материалното и в процесуалното право. Издателство „Труд и право“.)

Miteva, D., Ivanova, V., 2008. Special pledges problems. National Institute of Justice (**Оригинално заглавие:** Митева, Д., Иванова, В., 2008. Проблеми на специалните залози. Издател: Национален институт на правосъдието.)

Gerdzhikov, O., 2015. Commercial deals. Labour and Law press (**Оригинално заглавие:** Герджиков, О., 2015. Търговски сделки. Издателство „Труд и право“.)